

Філософія права

УДК 340:12

Базарник Богдан Ігорович

суддя

Нетішинського міського суду Хмельницької області

Базарник Богдан Игоревич

судья

Нетишинского городского суда Хмельницкой области

Bazarnik Bogdan

Judge of the

Netishyn City Court of Khmel'nitsky Region

**ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТНОСТІ
СУДДІВ**

**ПРОФЕССИОНАЛИЗАЦИЯ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ
КОМПЕТЕНТНОСТИ СУДЕЙ**

**PROFESSIONALIZATION AS A COMPUTER COMPETENCY OF
JUDGES**

Анотація. Проголошення та визнання Україною дії принципу верховенства, побудови демократичної правової держави та розвитку громадянського суспільства потребує не лише духовних, матеріальних, організаційних заходів темпорального виміру, але, передусім, переосмислення ролі та місця професіоналів-юристів. Саме завдяки професійній юридичній діяльності нині, в контексті еволюції національної правової системи, ймовірно спрогнозувати шляхи розвитку національного права.

Питання професіоналізму в будь-якій сфері діяльності є актуальним, особливо гостро стоїть ця проблема в правовій сфері, оскільки від

професіоналізму юристів залежить функціонування основних сфер життєдіяльності соціуму. У контексті політико-правових та судової реформи, коли обрано стратегічний курс до Європейського Союзу, значно зростають вимоги до рівня професіоналізму суддів, спосібних глибоко аналізувати процеси, що відбуваються як у судовій системі, так і суспільному житті, бачити перспективу правових реформ, гарантувати ефективне правосуддя. Обстоювання демократичних правових ідеалів у державі вимагає якісного функціонування судової системи, що першочергово актуалізує проблему професійної компетентності основних суб'єктів цієї сфери – суддів.

Розглянуто теоретико-правову природу дефініції «професіоналізації» як складової компетентності судді. Здійснено системний аналіз професіоналізації судді, що відкриває можливість обґрунтувати її значущість як складової компетентності судді, охарактеризувати рівень особистісного розвитку, від якого залежить ефективність судочинства. відтворено модель професіоналізму судді: професійна спрямованість (позитивне ставлення до професії; професійна мотивація; професійна придатність; психологічна готовність до професійної діяльності; професійні цінності, інтереси, відносини; професійна усталеність); професійна компетентність (теоретико-правова, практично-правова та системно-аналітична); професійна відповідальність (спосібність передбачити результати особистої професійної діяльності; відповідальність за результати професійної діяльності; відповідальність за збереження конфіденційної інформації; готовність нести відповідальність за результати особистої професійної діяльності в ситуації ризику); професійна мобільність (інтегративність знань; синергетичне мислення; здатність оперативно трансформуватися до конкретних судових справ; професійна майстерність).

Ключові слова: суддя, професіоналізація, професіонал, професійна діяльність, суддівська діяльність, професіоналізація суддів, професійна спрямованість, професійна компетентність, професійна відповідальність, професійна мобільність.

Аннотація. Провозглашение и признание Украины действия принципа верховенства, построения демократического правового государства и развития гражданского общества требует не только духовных, материальных, организационных мероприятий темпорального измерения, но, прежде всего, переосмысления роли и места профессионалов-юристов.

Именно благодаря профессиональной юридической деятельности сейчас, в контексте эволюции национальной правовой системы, вероятно спрогнозировать пути развития национального права. Вопрос профессионализма в любой сфере деятельности является актуальным, особенно остро стоит эта проблема в правовой сфере, поскольку от профессионализма юристов зависит функционирование основных сфер жизнедеятельности социума.

В контексте политико-правовых и судебной реформы, когда выбран стратегический курс в Европейский Союз, значительно возрастают требования к уровню профессионализма судей, способ не глубокие анализировать процессы, происходящие как в судебной системе, так и общественной жизни, видеть перспективу правовых реформ, гарантировать эффективное правосудие .

Отстаивание демократических правовых идеалов в государстве требует качественного функционирования судебной системы, в первую очередь актуализирует проблему профессиональной компетентности основных субъектов этой сферы - судей.

Рассмотрены теоретико-правовую природу дефиниции «профессионализации» как составляющей компетентности судьи. Осуществлен системный анализ профессионализации судьи, открывает возможность обосновать ее значимость как составной компетентности судьи, охарактеризовать уровень личностного развития, от которого зависит эффективность судопроизводства. воспроизведен модель профессионализма судьи: профессиональная направленность (положительное отношение к профессии и профессиональная мотивация и профессиональная пригодность; психологическая готовность к профессиональной деятельности; профессиональные ценности, интересы, отношения и профессиональная устойчивость) профессиональная компетентность (теоретико-правовая, практически-правовая и системно-аналитическая) профессиональная ответственность (способность предсказать результаты личной профессиональной деятельности, ответственность за результаты профессиональной деятельности, ответственность за сохранение конфиденциальной информации, готовность нести ответственность за результаты личной профессиональной деятельности в ситуации риска); профессиональная мобильность (интегративности знаний; синергетическое мышление, способность оперативно трансформироваться в конкретных судебных дел; профессиональное мастерство).

Ключевые слова: *судья, профессионализация, профессионал, профессиональная деятельность, судебская деятельность, профессионализация судей, профессиональная направленность, профессиональная компетентность, профессиональная ответственность, профессиональная мобильность.*

Summary. *The proclamation and recognition by Ukraine of the rule of law, the construction of a democratic rule of law and the development of civil society requires not only the spiritual, material, organizational measures of the temporal dimension, but, first of all, a rethinking of the role and place of lawyers. Due to professional legal activity, nowadays, in the context of the evolution of the national legal system, it is likely to predict the ways of development of national law.*

The question of professionalism in any sphere of activity is relevant, especially this problem is acute in the legal sphere, since the functioning of the main spheres of life of the society depends on the professionalism of lawyers. In the context of political-legal and judicial reform, when a strategic course is adopted in the European Union, requirements for the level of professionalism of judges are significantly increased, it is a profound way to analyze the processes occurring both in the judicial system and public life, to see the prospect of legal reforms, to guarantee effective justice. . The advocacy of democratic legal ideals in the state requires a good functioning of the judicial system, which primarily addresses the issue of professional competence of the main actors in this sphere - judges.

The theoretical and legal nature of the definition of "professionalization" as a component of the judge's competence is considered. A systematic analysis of the judge's professionalization is carried out, which opens up the possibility to substantiate its significance as a component of the judge's competence, to characterize the level of personal development, on which the effectiveness of legal proceedings depends. the model of professionalism of the judge was recreated: professional orientation (positive attitude to the profession, professional motivation, professional suitability, psychological readiness for professional activity, professional values, interests, relationships, professional standing); professional competence (theoretical-legal, practical-legal and system-

analytical); professional responsibility (ability to predict the results of personal professional activities, responsibility for the results of professional activity, responsibility for the preservation of confidential information, readiness to be responsible for the results of personal professional activity in a situation of risk); professional mobility (integrative knowledge, synergetic thinking, ability to quickly transform into specific litigation, professional skills).

Key words: *judge, professionalization, professional, professional activity, judicial activity, professionalization of judges, professional orientation, professional competence, professional responsibility, professional mobility.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність здійснення правосуддя в державі безпосередньо пов'язується з підвищенням ролі людського чинника. Тому, на сучасному етапі динамічного реформування судової системи, особливої актуальності набуває проблема кадрового менеджменту судової системи України. Прийняття нового Закону «Про судоустрій і статус суддів» не тільки структурно вплинуло на функціонування судової системи, а й забезпечило удосконалення системи принципів судової влади, особливо у сфері формування корпусу професійних суддів.

Водночас, поступ щодо якісних змін у процесі судової реформи в Україні безпосередньо залежить від рівня кваліфікації всіх суддів, тобто рівня їхньої особистісної та професійної підготовленості та фаховості. Означене актуалізує вивчення теоретико-правової природи дефініції професіоналізації як складової компетентності суддів, що сприятиме розбудові ефективною та інноваційною суддівської системи та відповідно підготовці професійних суддів.

Окремі аспекти означеної проблематики аналізувалися у наукових розвідках вітчизняних і зарубіжних юристів та психологів. Так,

процесуальні проблеми діяльності судді не залишилися поза увагою вчених (О. Бондаренко, М. Костицький та ін.), встановивши специфіку психологічного знання та його місця у діяльності судді, значимість світоглядно-філософських засад у контексті герменевтичної природи судочинства. Юридично-психологічні аспекти досліджуваної проблематики висвітлювалися у працях О. Бандурки, П. Біленчук, Л. Москвич, Н. Шукліної, В. Беда, В. Буткевича, І. Зошій, та ін. Проте, проблема теоретико-правової природи дефініції професіоналізації як складової компетентності суддів розглянуті ще не достатньо.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідити теоретико-правову природу дефініції професіоналізації як складової компетентності суддів.

Постановка проблеми. Патетичне тлумачення сутності «професіоналізації» іноді не узгоджується зі самим образом індивіда, який конкурує з іншими професіоналами. Узвичаєне розуміння професіоналізації як процесу набуття професійних навичок ігнорує динаміку внутрішньої та міжпрофесійної конкуренції, діяльність особистості в середовищі стрімкого прогресу знань, мобільні зміни соціальних стандартів, градацію від прямих до віртуальних взаємодій тощо. Як справедливо зауважує сучасна дослідниця Пряжникова Е.Ю. «сама професія дедалі частіше визначається як засіб для побудови особистого життєвого успіху, себто знаходження, за її допомогою, власного місця у суспільстві» [1, с. 14]. Відтак, оволодіння методами випереджаючої активності в освоєнні соціального простору, є сучасною нагальністю, легковажність чим може призвести до суттєвого зниження ефективної діяльності професіоналів.

Виклад основного матеріалу. Дефініція «професіоналізація» виступаючи динамічним виразником професіоналізму, тлумачиться як досягнення фахової майстерності, процес нелінійного становлення індивіда,

адже однією зі сторін виступає розвиток власної особистості, а з іншої – її соціалізація [2, с. 203]. Звідси, професіоналізація – це особливий процес набуття сучасних спеціалізованих знань, формування нового фахового досвіду, а в цілому модерної професійної компетентності. Останню, ми тлумачимо, як інтегровану систему індивідуальних та ділових властивостей працівника, яка показує рівень фахових знань, спеціалізованих умінь та професійного досвіду, необхідних для досягнення визначеної мети, а також творчо-ініціативний потенціал індивіда щодо вирішення назрілих проблем та постановки актуальних цілей.

Відтак, професіоналізм, професіоналізація та професійна компетентність – соціологічно-психологічні категорії, за допомогою яких ми зможемо визначити особливості процесу професіоналізації суддів.

Поняття професіоналізму, по суті вперше, було визначено в Енциклопедії професійної освіти за ред. Батишева С.Я., де воно розглядається як індивідуальна особливість фахівця, набута, у процесі навчальної та практичної діяльності, спосібність до компетентного здійснення оплачуваних функціональних обов'язків; ступінь умілості та рівень майстерності в конкретному ділі, що відповідає межах складності окреслених завдань. Акцентування ставиться на креативне використання інформації, яку суб'єкт, задля оперативної практичної реалізації, набув у процесі розвитку свого професіоналізму [3, с. 379].

Дослідниця Беляєва А. П. у своїй науковій розвідці визначає професіоналізм як об'єктивізуючу якість, яка є доконечною, як для звичайного робітника, так і керівника-управлінця, а тим більше працівників державної служби чи судової влади. Відтак, ця якість репрезентує собою всю сукупність фізичних, моральних, інтелектуальних, професійних та ділових спосібностей фахівця конкретної галузі [4, с. 3 – 8].

У філософсько-соціологічному контексті професіоналізм аналізується як «...складна інтегративна соціально-психологічна дефініція, яка окреслює характер та визначає рівень опанування індивідом певною професією. Професіоналізм – це не лише значний поступ суб'єкта у професійній діяльності, але передусім і володіння відповідними соціально-психологічними якостями та такими властивостями, як свідоме ставлення до праці, «ціленаправленість» дій (за Вебером М.), задоволення ними. Професіоналізм – це вищий щабель досконалості в конкретному виді діяльності, граничний ступінь майстерності, довершення певної справи на найвищому рівні» [5, с. 57]. Також професіоналізм визначається як комплекс індивідуальних особливостей людини, доконечних для ефективної професійної діяльності [6, с. 31]. Або ж як інтегральна особистісна характеристика індивіда, який на значливому рівні оперує засадами фахового спілкування та нормами професійної діяльності; керується професіональними ціннісними регулами, повсякденно практикує професійну етику; ініціативно розвиває особистість засобами свого фаху; вдосконалює професійний досвід; намагається викликати запит соціуму до результатів обраної ним професії, хистко реагує на новочасні потреби суспільства стосовно сфери його професійної діяльності [7, с. 55].

У контексті акмеології дефініція «професіоналізму» вперше аналізується Кузьміною Н. В., яка тлумачить цей феномен як якісну особливість суб'єкта діяльності – репрезента певної професії, що характеризується мірою володіння ним сучасним значенням та новітніми засобами розв'язання професійних завдань, ефективними способами їх реалізації. Окрім того, вводить кількісні атестації, зауважуючи, що міра цього опанування у кожного індивіда розбіжна, а відтак можна дискутувати про високий, середній та низький рівень професіоналізму представника кожної окремої професії [8, с. 51].

Гузій Н. В. зосереджує увагу на тому аспекті, що аналіз професіоналізму суто в діяльному вимірі значно обмежує значимість дефініції, себто необхідно брати до уваги еволюцію індивідуально-спрямованих методологічних підходів, що, передусім, актуалізує увагу науковців до особистісних аспектів професіоналізму, позаяк професійні здобутки індивіда обумовлюються не лише відмінною системою умінь та навичок, але й розвитком професійно-індивідуальних здібностей, якостей, що трансформують систему запитів та цінностей суб'єкта певно діяльності, праці [9, с. 123].

Акмеологи, у результаті активного наукового пошуку, обґрунтували дефініцію професіоналізму, як інтегральну психологічну характеристику індивіда, яка відображує характер та рівень оволодіння ним конкретною професією. Зауважуючи, що це не лише досягнення ним значних професійних результатів, але й доконечно присутність психологічних компонентів – внутрішнього ставлення особи до професійної діяльності, наявність її психологічних якостей. Відтак, у цілісному підході до дефініції професіоналізму виокремлюються два його аспекти: мотиваційна сфера (стимулювання індивіда до певної діяльності, її значущість, цілі, дезидерати) та операційна сфера (застосування особою мисленнєвих здібностей, знань, прийомів, технологій та ін.) [10, с. 179–180]. Саме таке системне осмислення особистісно-діяльнісної значущості професіоналізму абсолютно правомірно відображує не лише якість фахової діяльності, але й її вплив на індивіда, високі стандарти індивідуальних норм, постановок, мотивації досягнень у професіоналів [9, с. 78].

Опираючись на акмеологічне розуміння особистісно-діяльнісної природи дефініції професіоналізму, останній аналізується нами в єдності індивідуальних та діяльнісних виявів феномена як органічно взаємозалежних підсистем, а концептуальна структура професіоналізму

суб'єктів суддівського корпусу конкретизується професійною спрямованістю, професійною компетентністю, професійною мобільністю та професійною відповідальністю.

Професійна спрямованість судді характеризується позитивним ставленням до свого фаху, внутрішнім впливом, себто мотивами вибору суддівської практики, та зовнішнім впливом, тобто впливом інших суб'єктів та соціальною значущістю окресленої спеціальності тощо. Розвиток професійної спрямованості суддів визначається насамперед особистісним позитивним ставленням до свого фаху та чітко окресленими мотивами, які виступають основою такого ставлення.

У психологічних наукових досліджень акцентується на тому, що успіх діяльності індивіда насамперед залежить від позитивного ставлення до обраної професії, а самі функціональні можливості особистості можуть бути визначені тільки за умови, коли ділові риси є результатом не лише здібностей, але й бажання реалізовувати їх на практиці. Відтак, ми можемо виокремити три рівні професійної спрямованості (адаптовано для суддів):

I рівень – судді з позитивною професійною спрямованістю на судову діяльність, що передбачає гармонійний зв'язок між домінуючими мотивами зі самим змістом професійної діяльності;

II рівень – судді, для яких прийнятий компроміс між негативним ставленням до професії, судової системи та перспективою подальшої успішної професійної самореалізації;

III рівень – судді з негативним, байдужим («нігілістичним») ставленням до професійної діяльності, професійний вибір пов'язаний лише з матеріальною вигодою, соціальними гарантіями, суспільним статусом, іміджем означеного фаху.

Шипуліна Л. О. переконана, що визначальною проблемою у продуктивному формуванні професійної спрямованості є контрверза між

змістом професійної діяльності та особистою значущістю вибору професії. Відтак пропонує для вирішення цієї суперечності та забезпечення позитивної динаміки розвитку професійної спрямованості в умовах підготовки суддів: поглиблення особистісної значимості вибору; чітке корегування мотивації, зокрема акцентування на домінуючий мотив, який об'єктивно відображає зміст діяльності; формування доведених мотивів діяльності; окреслення перспектив подальшої професійної діяльності [11, с. 17].

Професійна спрямованість судді – це ціннісний вимір його особистісного професійного потенціалу, соціальна, моральна і професійна зорієнтованість, яка формує ціннісно-орієнтаційну і мотиваційну серцевину морально-професійної культури, поєднуючи такі риси-компоненти: цінності, ціннісні орієнтації, принципи, переконання, інтереси та потреби.

Разом з тим професійну спрямованість гарантують наступні різновиди інтеграції: інтеграція знань, практичних умінь та навичок; інтеграція теоретичного та практичного навчання; інтеграція різних наукових шкіл щодо навчання професійних суддів; інтеграція світових правових практик; інтеграція електронного судочинства; соціокультурна інтеграція.

Отже, від рівня набутих знань в процесі навчальних практик, опанованих навичок в ході виконання реальних обов'язків та завдань, залежить ступінь професійної спрямованості майбутнього судді, що в свою чергу обумовлює формування професійної компетентності.

Професійна компетентність майбутнього судді аналізуємо як цілісно сформовану систему професійних знань, умінь та навичок, способів й методів діяльності, здібностей, особистісних орієнтацій, моральних цінностей, манери спілкування, доконечних для результативної діяльності в сфері судочинства. Отже, це інтегральна особливість індивіда, що представляє собою комплекс професійних компетенцій, які обумовлюють

кебету до судової діяльності. Визначальним орієнтиром для виокремлення певної кількості компетенцій є соціальний запит, що відображає проблеми правової системи, сфери судочинства як окремої держави, так і світу, соціальні дезидерати до особистісних якостей [10, с. 181].

Соціальні запити, Бангалорські принципи діяльності судді, Кодекс етичних норм та поведінки суддів, розробки Національної школи суддів України, чинне національне законодавство, аналіз значної кількості наукових доробок, світових судових практик, досвід української системи судочинства дозволяє зробити висновок, що професійна компетентність майбутнього судді містить наступні три групи компетенцій: теоретико-правову, практично-правову та системно-аналітичну. Водночас, кожна з означених груп доконечно містить спеціальні компетенції, які безпосередньо відповідають за певний напрямок галузі права. Зауважимо, що кожна з окреслених професійних компетенцій здійснює осібні функції, а відтак може бути представлена як окремий комплекс компетенцій, які означають її специфічну особливість.

Практика свідчить, що в процесі навчання індивід набуває лише професійних компетенцій, натомість професійна компетентність юриста, а в нашому випадку судді, проявляється та розвивається вже у процесі реальної правової (судової) практики. Отже, компетентність стосовно до компетенції виступає як інтегрована дефініція, що характеризує індивіда як суб'єкта, який у практичній діяльності реалізовує компетенції, якими він оперує.

Професійну компетентність гарантують такі різновиди інтеграції: інтеграція наукових знань; інтеграція різних науково-правових шкіл стосовно навчання майбутніх суддів; інтеграція знань, практичних умінь та навичок; інтеграція теорії та практики; інтеграція міжнародного

законодавства; інтеграція світових інноваційних практик в освіту майбутніх суддів.

Професійна відповідальність судді передбачає передусім моральну відповідальність – регулювання, координацію та оцінку індивідом своїх дій відповідно до чинного національного законодавства, міжнародних правових стандартів та адекватно до встановлених суспільних норм та моралі. Себто, внутрішня індивідуальна відповідальність, що гармонійно співвідноситься з інтересами кожної людини «як найбільшої соціальної цінності», що в цілому перетворює дії судді на соціально відповідальні. Соціальна відповідальність у цьому контексті осмислюється як відповідальність судді за свої дії, їх результати та наслідки, а також упущення, які стосуються іншої особи та оцінюються згідно правових норм [10, с. 182].

Професійна відповідальність судді означає, що він не тільки має конкретну судову діяльність, яка передбачає юридичні наслідки, але й враховувати їх дію на інших людей у контексті правових норм, моральних цінностей та принципів. Окрім того, повинні враховуватися моральні наслідки професійної діяльності, які, також, можуть торкатися окремих індивідів, певних груп або й, навіть цілих верст соціуму до наступних поколінь. Наскільки далеко поширюються ці наслідки у кожному конкретному випадку обумовлюється, передусім, об'єктивною структурою та соціальними взаємозв'язками певної ситуації, так і від того, наскільки суддя об'єктивно чи суб'єктивно осмислює ці наслідки, що залежить від правової обізнаності, моральних установок та досвіду.

Професійну відповідальність гарантують наступні види інтеграції: інтеграція теоретичного та практичного навчання; морально-правова інтеграція; соціокультурна інтеграція.

Професійна мобільність суддів осмислено як інтегровану якість особистості, що проявляється у: здатності ефективно застосовувати систему

універсальних професійних прийомів для виконання поставлених завдань у сфері судочинства; здатності успішно переключатися на інші судові справи, фахово аналізуючи певну ситуацію; володінні високим рівнем системних професійних знань та досвідом їх дієвого використання; готовності до оперативного відбору та реалізації оптимальних методів виконання завдань у галузі судочинства, опираючись на національне законодавство та міжнародно-правову практику; творчій майстерності.

Як переконливо доводить Москвич Л. М., творчість судді виявляється в його спосібності віднайти в одиничності та індивідуальності розглянутої ним юридичної ситуації загальність, абстрактність і типовість юридичної норми [12, с. 189]. Таким чином, суддя створює гармонійну єдність загального, абстрактного та конкретного. Для цього йому необхідно мати активність і мобільність пізнавальних процесів, кмітливість, гнучкість мислення, ерудицію, аналітичні та прогностичні здібності. Адже якщо в судді низький рівень розумової працездатності, інтелекту та пізнавальної активності, слабка пам'ять, відсутня мотивація щодо досягнення успіхів у професійній діяльності, апатичне відношення до професії тощо, його праця не буде творчою, а відтак, ефективною.

Видами інтеграції, які забезпечують професійну мобільність є: інтеграція різних науково-правових шкіл стосовно навчання майбутніх суддів; інтеграція знань, практичних умінь та навичок; інтеграція теоретичного та практичного навчання; соціокультурна інтеграція; інтеграція електронного судочинства; інтеграція новітніх правових методик.

Нами відтворено модель професіоналізму судді: професійна спрямованість (позитивне ставлення до професії; професійна мотивація; професійна придатність; психологічна готовність до професійної діяльності; професійні цінності, інтереси, відносини; професійна

усталеність); професійна компетентність (теоретико-правова, практично-правова та системно-аналітична); професійна відповідальність (спосібність передбачити результати особистої професійної діяльності; відповідальність за результати професійної діяльності; відповідальність за збереження конфіденційної інформації; готовність нести відповідальність за результати особистої професійної діяльності в ситуації ризику); професійна мобільність (інтегративність знань; синергетичне мислення; здатність оперативно трансформуватися до конкретних судових справ; професійна майстерність).

Зауважимо, що професіоналізм випускника-юриста стає лише певною підосною досягнення необхідного рівня професіоналізму судді, який набувається на робочому місці через розвиток професійної майстерності. Вчений Бандурка О.М. слушно відзначає, що професійна підготовка українських спеціалістів є не гіршою зарубіжної, більше того, чимало з них володіють значно кращою фаховою виучкою. Проблемою ж виступає соціальний контекст, передусім несприятливі умови праці, що перешкоджає максимальній реалізації індивідуального потенціалу професіонала [13, с. 84]. Відтак це виступає основою проблем у процесі якісної трансформації українського соціуму відповідно до світових стандартів.

Слушно зауважує Шукліна Н., що саме «високий професіоналізм суддів є запорукою якісного функціонування судової системи» [14, с. 35]. Підвищення й підтримка високого рівня професіоналізму й професійної дисципліни, дотримання традицій професійної культури суддів повинні виступати пріоритетним напрямком незмінного удосконалення судової системи України.

Висновки. Проблематика професіоналізації суддів передбачає її осмислення не лише як самостійного явища чи процесу, а і як складової суспільної сфери. Система професіоналізації суддів має будуватись на

наукових засадах, враховуючи цілий ряд суб'єктивних та об'єктивних факторів і, в першу чергу, це пов'язано з реформуванням судової системи України. Саме від професіоналізму суддів, їхнього вміння приймати правильні судові рішення залежить ефективність правосуддя в державі. З досвіду світових розвинутих країн відомо, що в ситуаціях постійних змін та неузгодженості нормативно-правового забезпечення, кризових явищ та нестабільної політичної ситуації саме система професійної підготовки суддівського корпусу, враховуючи орієнтацію на прогресивний напрямок щодо поставлених цілей та завдань європейського розвитку країни, може стати основою позитивних змін та запорукою формування професіоналів у судовій системі України.

Література

1. Пряжникова Е. Ю., Пряжников Н. С. Профориентация: учеб пособие для студ высш учеб заведений. 5-е изд., испр. и доп. М.: Издательский центр «Академия», 2010. 496 с.
2. Социальное управление: Словарь. Под ред. В.И. Добренькова, И.М. Слепенкова. М.: Изд-во МГУ, 1994. 208 с.
3. Энциклопедия профессионального образования: в 3 т. Под. ред. С. Я. Батышева. М. 1999. Т.2. 440 с.
4. Беляева А. П. Развитие системы профессионального образования. Педагогика. 2001. № 8. С. 3-8.
5. Деркач А., Зазыкин В. Акмеология: Учебное пособие. СПб.: Питер, 2003. 256 с.
6. Маркова А. К. Психология профессионализма. М: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. 308 с.
7. Біскуп В.С. Кар'єра VS професіоналізм: технології просування на противагу професіоналізації. Вісник Харківського національного

- університету імені В. Н. Каразіна. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2012. № 993. Вип. 29. С. 53–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2012_993_29_12.
8. Кузьміна Н. В. Закономерности акмеологоориентированного становления профессионализма учителя. Акмеология: науч.-практ. журн. Междунар. акад. акмеол. наук. столич. гуманитар. ин-т. Москва, 2003. № 4 (8). С. 50–54.
 9. Гузій Н. В. Категорія професіоналізму в теорії і практиці підготовки майбутнього педагога. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Інститут вищої освіти Академії педагогічних наук України. Київ, 2007. 432 с.
 10. Іванченко Є.А. Професіоналізм як складова компетентності економіста та його оцінювання в системі інтегративної професійної підготовки майбутніх економістів. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Педагогіка і психологія». № 9/1. Вип. 15. 2009. С. 178–187.
 11. Шипуліна Л. А. Формирование профессионализма будущих экономистов средствами новых информационных технологий: автореф. дис. на соискание научн. степени канд. пед. наук.: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Ставрополь, 2004. 21 с.
 12. Москвич Л. М. Статус суддів: теоретичний та порівняльно-правовий аналіз. Білозерка : Білозер. район. друк., 2004. 224 с.
 13. Васильєва О.І., Васильєва Н.В. Формування системи понять щодо професіоналізації публічної служби в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 11. С. 82–86. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2018/16.pdf.

14. Шукліна Н. Професійний розвиток судді: виклики сьогодення. Слово Національної школи суддів України. 2013. № 3. С. 34-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2013_3_6

References

1. Pryazhnikova E. Yu., Pryazhnikov N. S. Professional orientation: study aid for students of higher educational institutions. 5th ed., Correction and add M.: Publishing Center "Akademiya", 2010. 496 p.
2. Social management: Dictionary. Ed. YOU. Dobrenkova, IM Slepenskova Moscow: Izvst. Of Moscow State University, 1994. 208 p.
3. Encyclopedia of professional education: in 3 tons. edit S. Ya Batyshev M. 1999. T.2. 440 s.
4. Belyaeva AP Development of vocational education system. Pedagogy 2001. № 8. S. 3 - 8.
5. Derkach A., Zazykin V. Akmeologiya: Textbook. St. Petersburg: Peter, 2003. 256 p.
6. Markova A. K. Psychology of professionalism. M: International humanitarian fund "Knowledge", 1996. 308 p.
7. Biskup VS Career VS professionalism: technology advancing versus professionalism. Bulletin of Kharkiv National University named after V.N. Karazin. Sociological researches of modern society: methodology, theory, methods. 2012. No. 993. Vip. 29. P. 53-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2012_993_29_12.
8. Kuzmina N.V. Laws of acmeologic-oriented formation of teacher's professionalism. Acmeology: scientific practice. Journ International acad. acmeol sciences capitalize on humanist in-t Moscow, 2003. No. 4 (8). Pp. 50-54.

9. Guzyi NV A category of professionalism in the theory and practice of preparing a future teacher. Dissertation for the degree of doctor of pedagogical sciences, specialty 13.00.04 - theory and methodology of vocational education. Institute of Higher Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. Kyiv, 2007. 432 p.
10. Ivanchenko Ye.A. Professionalism as a component of the competence of an economist and his assessment in the system of integrative professional training of future economists. Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series "Pedagogy and Psychology". No. 9/1. Whip 15. 2009. p. 178-187.
11. Shipulin L. A. Formation of professionalism of future economists by means of new information technologies: author's abstract. dis to acquire scientific degree Candidate ped Sciences: Specialists. 13.00.08 "Theory and methodology of vocational education". Stavropol, 2004. 21 p.
12. Moskvich L. M. Status of judges: theoretical and comparative legal analysis. Belozerka: Belozer. district. Pr., 2004. 224 p.
13. Vasiliev OI, Vasilieva N.V. Formation of a system of concepts concerning the professionalization of public service in Ukraine. Investments: practice and experience. 2018. No. 11. S. 82-86. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2018/16.pdf.
14. Shuklyna N. Professional Development of the Judge: Challenges of the Present. The word of the National School of Judges of Ukraine. 2013. No. 3. P. 34-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2013_3_6